

КРИВИЧНО ПРОЦЕСНО ПРАВО

ОКРИВЉЕНИ

ОКРИВЉЕНИ

- **Окривљени** је основни кривичнопроцесни субјект који врши функцију одбране
- Странка у КП – претпоставка невиности и право на одбрану
- ЗКП - **окривљени** је лице против кога је подигнута оптужни која још није потврђена, или против кога је поднет оптужни предлог, приватна тужба или предлог за изрицање мере безбедности обавезног психијатријског лечења, а главни претрес или рочиште за изрицање кривичне санкције још није одређено, односно
- **Окривљени** - израз који служи као општи назив за осумњиченог, окривљеног, оптуженог и осуђеног

- **Осумњичени** - лице према коме је због постојања **основа сумње** да је учинило кривично дело надлежни државни орган у предистражном поступку предузео радњу прописану овим закоником и лице против кога се води истрага
- **Оптужени** - лице против кога је **оптужница потврђена** и лице за које је поводом оптужног предлога, приватне тужбе или предлога за изрицање мере безбедности обавезног психијатријског лечења одређен главни претрес или рочиште за изрицање кривичне санкције у скраћеном кривичном поступку
- **Осуђени** - лице за које је правноснажном одлуком суда утврђено да је учинилац КД или противправног дела одређеног у закону као КД, осим ако се на основу одредаба Кривичног законика сматра неосуђиваним
- Не сматра се осуђеним малолетник коме је изречена васпитна мера

- Процесна способност – узраст и душевно здравље
- Узраст – пунолетност – ЗМУКД за малолетнике
- Душевно здравље – претпоставка урачунљивости – судско-психијатријско вештачење у случају сумње
- Неурачунљивост у време суђења – прекид или обустава поступка
- Неурачунљивост у време извршења КД – поступак за изрицање МБ обавезног психијатријског лечења и чувања у здравственој установи или обавезног психијатријског лечења на слободи
- **Претпоставка невиности**
- Свако се сматра невиним за КД док се његова кривица не утврди правноснажном одлуком суда (чл. 34. ст. 3. УРС и чл. 3. ст. 1 ЗКП)
- циљ КП- „утврђивање правила којима се осигурава да нико невин не буде осуђен“

- Забрањена је и кажњива свака примена мучења, нечовечног и понижавајућег поступања, силе, претње, принуде, обмане, медицинских захвата и других средстава којима се утиче на слободу воље или изнуђује признање или каква друга изјава или радња од окривљеног или другог учесника у поступку
- Суд обавезан да прогласи окривљеног невиним и када нема довољно доказа да је окривљени учинио КД
- Невиност се претпоставља а супротно се докзује – терет доказивања на тужиоцу
- Принудне мере према окривљеном – нису негација претпоставке невиности – основ у постојању одређеног степена сумње
- Државни и други органи и организације, средства јавног обавештавања, удружења и јавне личности дужни су да се придржавају Претпоставке невиности и да својим јавним изјавама о окривљеном, КД и КП не повређују права окривљеног

Положај окривљеног

- Процесни положај окривљеног одређен је скупом његових права и дужности
- Основно право окривљеног је **ПРАВО НА ОДБРАНУ**, односно право да развија процесну активност у правцу одбијања или делимичног побијања правног напада овлашћеног тужиоца
- Одбрана - лична и стручна
- Сви државни органи дужни су да јавном тужиоцу, суду или другом органу поступка, **као и окривљеном и његовом браниоцу** на њихов захтев, пруже потребну помоћ у циљу прикупљања доказа

- свакоме ко је окривљен, зајамчено је право на одбрану и право да узме браниоца по избору, да с њим несметано општи и да добије примерено време и одговарајуће услове за припрему одбране.
- право окривљеног на бесплатног браниоца.
- нико ко је окривљен а достижан је суду не може бити кажњен ако му није било омогућено да буде саслушан и да се брани (чл. 33. УРС)

■ **Права окривеног**

- да у најкраћем року, а увек пре првог саслушања, подробно и на језику који разуме буде **обавештен** о делу које му се ставља на терет, о природи и разлозима оптужбе, као и да све што изјави може да буде коришћено као доказ у поступку
- да ништа не изјави, ускрати одговор на поједино питање, слободно изнесе своју одбрану, призна или не призна кривицу
- да се брани сам или уз стручну помоћ браниоца у складу са одредбама ЗКП
- да његовом саслушању присуствује бранилац;
- да у најкраћем могућем року буде изведен пред суд и да му буде суђено непристрасно, правично и у разумном року
- непосредно пре првог саслушања прочита кривичну пријаву, записник о увиђају и налаз и мишљење вештака

- да му се осигура довољно времена и могућности за припремање одбране
- да разматра списе и разгледа предмете који служе као доказ
- да прикупља доказе за своју одбрану
- да се изјасни о свим чињеницама и доказима који га терете и да износи чињенице и доказе у своју корист, да испитује сведоке оптужбе и захтева да се, под истим условима као сведоци оптужбе, у његовом присуству испитају сведоци одбране
- да користи правна средства и правне лекове
- Да предузима друге радње када је то одређено ЗКП

Ухапшени има право да:

- одмах на језику који разуме буде обавештен о разлогу хапшења
- пре него што буде саслушан, има са браниоцем поверљив разговор који се надзире само гледањем, а не и слушањем
- захтева да без одлагања о хапшењу буде обавештен неко од чланова његове породице или друго њему блиско лице, као и дипломатско-конзуларни представник државе чији је држављанин, односно представник овлашћене међународне организације јавноправног карактера, ако је у питању избеглица или лице без држављанства

- захтева да га без одлагања прегледа лекар кога слободно изабере, а ако он није доступан, лекар кога одреди јавни тужилац, односно суд.
- Лице ухапшено без одлуке суда, односно лице ухапшено на основу одлуке суда које није саслушано, мора бити без одлагања, а најкасније у року од 48 часова, предато надлежном судији за претходни поступак или ако се то не догоди, пуштено на слободу.

■ Дужности окривљеног су:

- да се упусти (ступи) у кривични поступак - мере за обезбеђење присуства окривљеног и за несметано вођење кривичног поступка
- У случају смрти окривљеног – обустава КП
- Суђење у одсуству је изузетак и дозвољено је:
 - ако је окривљени у бекству или није достиган државним органима,
 - ако постоје нарочито важни разлози и
 - ако постоји предлог јавног тужиоца
- Да обавести суд о промени адресе или о намери да промени боравиште
- О овим обавезама суд је дужан да упозна окривљеног